

नेपाल राष्ट्र बैंक

बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग

यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशनमा भएका थप/संशोधन/परिमार्जन सम्बन्धी विवरण

२०७३ साउन

क्र.सं.	निर्देशन नं.	विद्यमान व्यवस्था	थप/संशोधित/परिमार्जित व्यवस्था
१.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १/२०७२ को बुँदा नं. ३ को उपबुँदा २ को खण्ड (घ)	खण्ड (घ) को अन्तिम हरफ कुनै एक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले जारी गरेको हाइब्रिड पुँजी उपकरणहरु (Hybrid Capital Instruments) अन्य इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाले धारण (खरिद) गर्न पाउने छैन ।	हटाइएको ।
२.	Capital Adequacy Framewrok 2007 बुँदा नं. २.३ को खण्ड (d)	d. General loan loss provision limited to a maximum of 1.25% of total Risk Weighted Exposures. General loan loss provision refers to the provisions created in respect of <u>Performing Loans</u> only and it does not include provisions of rescheduled/restructured and classified loans. The additional loan loss provisions created in respect of Personal Guarantee loans and loans in excess of Single Obligor Limits are specific provisions and hence cannot be included under this category. Such provisions however can be deducted from the gross exposures while calculating risk weighted exposures for credit risk.	d. General loan loss provision limited to a maximum of 1.25% of total Risk Weighted Exposures. General loan loss provision refers to the provisions created in respect of <u>Performing Loans</u> only and it does not include provisions of rescheduled/restructured and classified loans. The additional loan loss provisions created in respect of Personal Guarantee loans, <u>third party collateral loan</u> and loans in excess of Single Obligor Limits are specific provisions and hence cannot be included under this category. Such provisions however can be deducted from the gross exposures while calculating risk weighted exposures for credit risk.
३.	Capital Adequacy Framewrok 2015 को बुँदा नं. २.३ उपबुँदा नं. II को खण्ड (v)	General loan loss provision limited to a maximum of 1.25% of total Credit Risk Weighted Exposures. General loan loss provision refers to provisions or loan- loss reserves held against future, presently unidentified losses are freely available to meet losses which subsequently materialize and therefore the provisions created in respect of Performing Loans only qualify for inclusion in Tier 2 Capital. Provisions ascribed to identified deterioration of particular assets or loan liabilities, whether individual or grouped, should be excluded.	General loan loss provision limited to a maximum of 1.25% of total Credit Risk Weighted Exposures. General loan loss provision refers to provisions or loan- loss reserves held against future, presently unidentified losses are freely available to meet losses which subsequently materialize and therefore the provisions created in respect of Performing Loans only qualify for inclusion in Tier 2 Capital. Provisions ascribed to identified deterioration of particular assets or loan liabilities, whether individual or grouped, should be excluded. Accordingly, for instances

	Accordingly, for instances provision on rescheduled/restructured and classified loans, both an individual account and portfolio level shall be excluded. The additional loan loss provisions created in respect of Personal Guarantee loans and loans in excess of Single Obligor Limits are specific provisions and hence cannot be included under this category. Such provisions however can be deducted from the gross exposures while calculating risk weighted exposures for credit risk.	provision on rescheduled/restructured and classified loans, both an individual account and portfolio level shall be excluded. The additional loan loss provisions created in respect of Personal Guarantee loans, <u>third party collateral loan</u> and loans in excess of Single Obligor Limits are specific provisions and hence cannot be included under this category. Such provisions however can be deducted from the gross exposures while calculating risk weighted exposures for credit risk.
४.	<p>इ.प्रा.निर्देशन नं. १/२०७२ को बुँदा नं. ८</p> <p>८. पुँजीकोष सम्बन्धमा पठाउनु पर्ने विवरणहरु</p> <p>इजाजतपत्रप्राप्त बैंक/वित्तीय संस्थाहरुले जुनसुकै बखत पनि तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पुँजीकोष कायम गर्नु पर्नेछ। “क” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले Capital Adequacy Framework, 2007 (Updated July, 2008) को अनुसूची १.१ मा व्यवस्था भए बमोजिम र “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्रत्येक महिनाको मसान्तको वित्तीय विवरणहरुको आधारमा संलग्न निर्देशन फा.नं. १.१ र १.२ बमोजिम पुँजीकोष सम्बन्धी विवरणहरु तयार गरी आन्तरिक लेखापरिक्षकबाट प्रमाणित गराई यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा प्रत्येक महिना समाप्त भएको मितिले एक महिनाभित्र पठाई सक्नु पर्नेछ। कथंकदाचित मासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएर पेश गर्न नसकेमा मासिक विवरणमा सो व्यहोरा खुलाउनु पर्नेछ। तर, त्रयमासको अन्त्यको विवरण भने अनिवार्यरुपमा आन्तरिक लेखापरिक्षकबाट प्रमाणित गराएर नै पेश गर्नु पर्नेछ।</p> <p>यस बैंकमा पठाउनु पर्ने Capital Adequacy Framework 2007 (updated July 2008) अनुसारका फाराम नं. १ देखि ८ सम्मका विवरणहरुको Excel Format तयार पारी यस बैंकको वेवसाइटमा राखिएको हुँदा सोही Format मा तथ्यांक विवरणहरु भरी यस बैंकमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>	<p>८. पुँजीकोष सम्बन्धमा पठाउनु पर्ने विवरणहरु</p> <p>इजाजतपत्रप्राप्त बैंक/वित्तीय संस्थाहरुले जुनसुकै बखत पनि तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पुँजीकोष कायम गर्नु पर्नेछ। “क” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले Capital Adequacy Framework, 2015 को अनुसूची १.१ मा व्यवस्था भए बमोजिम, राष्ट्रियस्तरका “ख” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले Capital Adequacy Framework, 2007(Updated July 2008) को अनुसूची १.२ मा व्यवस्था भए बमोजिम र अन्य “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्रत्येक महिनाको मसान्तको वित्तीय विवरणहरुको आधारमा संलग्न निर्देशन फा.नं. १.१ र १.२ बमोजिम पुँजीकोष सम्बन्धी विवरणहरु तयार गरी आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराई यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा प्रत्येक महिना समाप्त भएको मितिले एक महिनाभित्र पठाई सक्नु पर्नेछ। कथंकदाचित मासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएर पेश गर्न नसकेमा मासिक विवरणमा सो व्यहोरा खुलाउनु पर्नेछ। तर, त्रयमासको अन्त्यको विवरण भने अनिवार्यरुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराएर नै पेश गर्नु पर्नेछ।</p> <p>यस बैंकमा पठाउनु पर्ने Capital Adequacy Framework 2015 अनुसारका फाराम नं. १ देखि ९ र Capital Adequacy Framework 2007 (updated July 2008) अनुसारका फाराम नं. १ देखि ८ सम्मका विवरणहरुको Excel Format तयार पारी यस बैंकको वेवसाइटमा राखिएको हुँदा सोही Format मा तथ्यांक विवरणहरु भरी यस बैंकमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>

५.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. १.१ को खण्ड (घ)	१.१ सुक्ष्म निगरानी (Watch List) अन्तर्गत वर्गीकरण गर्नुपर्ने अवस्थाहरु (घ) साँवा र व्याज नियमित रुपमा भुक्तानी भएतापनि लगातार दुई वर्षदेखि खुद नोक्सानीमा रहेका वा नेटवर्थ ऋणात्मक रहेका फर्म, कम्पनी वा सस्थालाई प्रवाहित अल्पकालीन वा चालुपुँजी कर्जा ।	१.१ सुक्ष्म निगरानी (Watch List) अन्तर्गत वर्गीकरण गर्नुपर्ने अवस्थाहरु (घ) साँवा र व्याज नियमित रुपमा भुक्तानी भएतापनि लगातार दुई वर्षदेखि खुद नोक्सानीमा रहेका वा नेटवर्थ ऋणात्मक रहेका फर्म, कम्पनी वा सस्थालाई प्रवाहित अल्पकालीन वा चालुपुँजी कर्जा । तर निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका परियोजनालाई प्रदान गरिएको कर्जाको हकमा परियोजनाले व्यवसायिक उत्पादन सुरु गरे पछि मात्र यो व्यवस्था लागु हुनेछ ।
६.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. ९ को उपबुँदा ५	९. कर्जा नोक्सानी वापत कायम गर्नु पर्ने व्यवस्था (५) व्यक्तिगत/संस्थागत जमानीमा कर्जा प्रदान गर्दा ऋणीको व्यक्तिगत जमानी रकम बराबरको अन्य कसैको दावी नलाग्ने सम्पत्तिको विवरण अनिवार्य रुपमा लिनु पर्नेछ । व्यक्तिगत/संस्थागत जमानीमा मात्रै प्रवाहित कर्जालाई पनि उपरोक्तानुसार वर्गीकरण गरी असल, कमसल र शंकास्पद कर्जामा पर्ने भए सो वर्गमा तोकिएको प्रतिशतको अतिरिक्त बीस प्रतिशत थप गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ । अन्य चल, अचल सम्पत्तिको सुरक्षणले नखाम्ने भई थप सुरक्षण वापत व्यक्तिगत/संस्थागत जमानत समेत लिई कर्जा प्रवाह गरेको अवस्थामा समेत माथि उल्लेख भए बमोजिम थप कर्जाको लागि व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।	९. कर्जा नोक्सानी वापत कायम गर्नु पर्ने व्यवस्था (५) व्यक्तिगत/संस्थागत जमानीमा कर्जा प्रदान गर्दा ऋणीको व्यक्तिगत जमानी रकम बराबरको अन्य कसैको दावी नलाग्ने सम्पत्तिको विवरण अनिवार्य रुपमा लिनु पर्नेछ । व्यक्तिगत/संस्थागत जमानीमा मात्रै प्रवाहित कर्जालाई पनि उपरोक्तानुसार वर्गीकरण गरी असल, कमसल र शंकास्पद कर्जामा पर्ने भए सो वर्गमा तोकिएको प्रतिशतको अतिरिक्त बीस प्रतिशत थप गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ । अन्य चल, अचल सम्पत्तिको सुरक्षणले नखाम्ने भई थप सुरक्षण वापत व्यक्तिगत/संस्थागत जमानत समेत लिई कर्जा प्रवाह गरेको अवस्थामा सुरक्षणले नखामेको कर्जामा समेत अतिरिक्त बीस प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
७.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. ११ को उपबुँदा ३ को खण्ड (क)	११. गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको नोक्सानी व्यवस्था र लिलाम बिक्री सम्बन्धमा (क) रु. २५ लाखभन्दा बढी कर्जा रकम बक्यौता रहेको ग्राहकको सुरक्षण सम्पत्तिलाई गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको रुपमा सकार गर्दा सम्बन्धित पक्षलाई अनिवार्यरुपमा कालोसूचीमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।	११. गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको नोक्सानी व्यवस्था र लिलाम बिक्री सम्बन्धमा (क) रु. २५ लाखभन्दा बढी कर्जा रकम बक्यौता रहेको ग्राहकको सुरक्षण सम्पत्तिलाई गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको रुपमा सकार गर्दा सम्बन्धित पक्षलाई अनिवार्यरुपमा कालोसूचीमा समावेश गर्नुपर्नेछ । तर, रु. २५ लाख सम्मको कर्जाको हकमा सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाले नै निर्णय गरी कालोसूचीमा समावेश गर्न सक्नेछ ।
८.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२	१२. Credit Sale/Purchase/Re-purchase तथा Takeover सम्बन्धी	१२. Credit Sale/Purchase/Re-purchase तथा Takeover सम्बन्धी

	को बुँदा नं. १२ को उपबुँदा नं. ३	व्यवस्था ३. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले यसरी कर्जा खरिद/बिक्री(Purchase and Sale)गर्दा कथकदाचित खरिदकर्ता संस्थाले कर्जा उठाउन नसकेमा सो कर्जा पुनः आफैँले खरिद गर्ने(Credit Repurchase)शर्त रहेको अवस्थामा बिक्रीकर्ता संस्थाले त्यस्तो कर्जाRepurchaseनगरुञ्जेल Contingent Liabilityको रूपमा आफ्नो वासलातमा देखाउनुपर्ने र यस्तो Contingent Liability लाई पुँजीकोष गणना गर्ने प्रयोजनको लागि ५० प्रतिशत मात्र जोखिम भार प्रदान गर्नु पर्नेछ ।	व्यवस्था ३. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले यसरी कर्जा खरिद/बिक्री (Purchase and Sale) गर्दा कथमदाचित खरिदकर्ता संस्थाले कर्जा उठाउन नसकेमा सो कर्जा पुनः आफैँले खरिद गर्ने (Credit Repurchase) शर्त रहेको अवस्थामा बिक्रीकर्ता संस्थाले त्यस्तो कर्जा Repurchase नगरुञ्जेल Contingent Liability को रूपमा आफ्नो वित्तीय विवरणको सम्भावित दायित्व र लेखा सम्बन्धी टिप्पणीको अनुसूचीमा देखाउनुपर्ने र यस्तो Contingent Liability लाई पुँजीकोष गणना गर्ने प्रयोजनको लागि १०० प्रतिशत मात्र जोखिम भार प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
९.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. १५	१५. प्राथमिक सेयर निष्काशनमा लगानी गर्नका लागि कर्जा प्रदान गर्ने सम्बन्धमा पब्लिक लिमिटेड कम्पनीले सर्वसाधारणमा प्राथमिक सेयर निष्कासन (Initial Public Offering, IPO) को लागि सेयर बिक्री खुल्ला गरेको पहिलो सात कार्यदिनसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाले त्यस्तो सेयर खरिद गर्ने प्रयोजनका लागि कुनै पनि किसिमको कर्जा सुविधा प्रदान गर्न पाउने छैन । तर, त्यसरी आह्वान गरेको पहिलो सात कार्यदिन सम्ममा पनि माग गरे बमोजिमको सेयरका लागि आवेदन नपरेमा (Fully Subscribe नभएमा) सोको आठौँ कार्य दिनदेखि देहाय बमोजिमका शर्तहरूको अधिनमा रही IPO का लागि कर्जा प्रदान गर्न सक्ने छन् । क. IPO को कार्य सम्पादन गर्न नियुक्त भएको निष्काशन प्रबन्धक (Issue Manager) यस बैंकको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको सहायक कम्पनी भएमा सो संस्थाले कुनै पनि व्यक्ति/फर्म/कम्पनीलाई IPO का लागि कर्जा प्रदान गर्न पाउने छैन । ख. बैंक तथा वित्तीय संस्थाले IPO मा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरूलाई प्रदान गर्ने कर्जाको कम्तीमा ५० प्रतिशत नगद मार्जिन राखेर मात्र कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । ग. यसरी प्रदान गरिएको कर्जाको भुक्तानी अवधि बढीमा धितोपत्र ऐन, नियमावली र धितोपत्रसँग सम्बन्धित नियम बमोजिम सेयर बाँडफाँड गरी रकम फिर्ता गर्ने अवधिसम्म हुनेछ । यस्तो कर्जाको पुनरसंरचना र पुनरतालिकीकरण गर्न पाइने छैन । घ. यस्तो कर्जा प्रवाह गर्दा पनि अन्य कर्जा प्रदान गर्दा अवलम्बन गर्नुपर्ने	१५. सार्वजनिक सेयर निष्काशनमा लगानी गर्नका लागि कर्जा प्रदान गर्ने सम्बन्धमा पब्लिक लिमिटेड कम्पनीले सर्वसाधारणमा सार्वजनिक सेयर निष्कासन (Initial/Further Public Offering; IPO/FPO) को लागि सेयर बिक्री खुल्ला गरेको पहिलो सात कार्यदिनसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाले त्यस्तो सेयर खरिद गर्ने प्रयोजनका लागि कुनै पनि किसिमको कर्जा सुविधा प्रदान गर्न पाउने छैन । तर, त्यसरी आह्वान गरेको पहिलो सात कार्यदिन सम्ममा पनि माग गरे बमोजिमको सेयरका लागि आवेदन नपरेमा (Fully Subscribe नभएमा) सोको आठौँ कार्य दिनदेखि देहाय बमोजिमका शर्तहरूको अधिनमा रही IPO/FPO का लागि कर्जा प्रदान गर्न सक्ने छन् । क. IPO/FPO को कार्य सम्पादन गर्न नियुक्त भएको निष्काशन प्रबन्धक (Issue Manager) यस बैंकको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको सहायक कम्पनी भएमा सो संस्थाले कुनै पनि व्यक्ति/फर्म/कम्पनीलाई IPO/FPO का लागि कर्जा प्रदान गर्न पाउने छैन । ख. बैंक तथा वित्तीय संस्थाले IPO/FPO मा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरूलाई प्रदान गर्ने कर्जाको कम्तीमा ५० प्रतिशत नगद मार्जिन राखेर मात्र कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । ग. यसरी प्रदान गरिएको कर्जाको भुक्तानी अवधि बढीमा धितोपत्र ऐन, नियमावली र धितोपत्रसँग सम्बन्धित नियम बमोजिम सेयर बाँडफाँड गरी रकम फिर्ता गर्ने अवधिसम्म हुनेछ । यस्तो कर्जाको पुनरसंरचना र पुनरतालिकीकरण गर्न पाइने छैन ।

		सम्पूर्ण प्रक्रिया पुरा गरेको हुनु पर्नेछ । ड. यसरी प्रवाह भएको कर्जा असल कर्जामा रहेको अवस्था बाहेक अन्य अवस्थामा शत प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।	घ. यस्तो कर्जा प्रवाह गर्दा पनि अन्य कर्जा प्रदान गर्दा अवलम्बन गर्नुपर्ने सम्पूर्ण प्रक्रिया पुरा गरेको हुनु पर्नेछ । ड. यसरी प्रवाह भएको कर्जा असल कर्जामा रहेको अवस्था बाहेक अन्य अवस्थामा शत प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
१०.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. १७	१७. संस्थापक सेयर धितोबन्धक राखी कर्जा प्रवाह गर्ने सम्बन्धमा (ज) तोकिएको भुक्तानी अवधिमा कर्जा चुक्ता नगरेमा संस्थापक/सञ्चालकलाई २९ दिनभित्र अनिवार्य रुपमा कालोसुची (Black Listing) मा राख्न सिफारिश गर्नु पर्नेछ । सो सम्बन्धी व्यवस्था ऋण प्रवाह गर्दा नैऋणीलाई कर्जा सम्भौता (Loan deed) मा उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।	१७. संस्थापक सेयर धितोबन्धक राखी कर्जा प्रवाह गर्ने सम्बन्धमा (ज) तोकिएको भुक्तानी अवधिमा कर्जा चुक्ता नगरेमा संस्थापक/सञ्चालकलाई कालो सुचीमा समावेश गर्नुपर्ने कारण सहित ३५ दिनको सुचना दिई ७ दिन भित्र अनिवार्य रुपमा कालोसुची (Black Listing) मा राख्न सिफारिश गर्नु पर्नेछ । सो सम्बन्धी व्यवस्था ऋण प्रवाह गर्दा नै ऋणीलाई कर्जा सम्भौता (Loan deed) मा उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।
११.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. १८	१८. बैंक जमानत (Bank Guarantee) सम्बन्धमा (क) बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले जारी गरेका बैंक जमानत (Bank Guarantee) बापतको रकम Beneficiary लाई भुक्तानी दिनु पर्ने अवस्थामा माग दावी परेको सात दिनभित्र भुक्तानी दिने/नदिने सम्बन्धमा टुङ्गो लगाईसक्नु पर्नेछ । साथै, International Chamber of Commerce, Uniform Rules for Demand Guarantee (URDG) अन्तर्गत जारी बैंक जमानतहरुको हकमा भने URDG मा भएको व्यवस्थाहरुको अधिनमा रही भुक्तानी सम्बन्धी निणय गर्नु पर्नेछ । (ख) यसरी दावी परेको सात दिनभित्रमा बैंक जमानत जारी गर्ने सस्थाले Beneficiary लाई भुक्तानी दिनु पर्ने अवस्थामा पर्याप्त आधार बिना भुक्तानी नगरेमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाको यस बैंकमा रहकोखाता/यस बैंकले आदेश दिएको बैंकको खाताबाट कट्टा गरी सम्बन्धित Beneficiary	१८. बैंक जमानत (Bank Guarantee) सम्बन्धमा (क) बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले जारी गरेका बैंक जमानत (Bank Guarantee) बापतको रकम Beneficiary लाई भुक्तानी दिनु पर्ने अवस्थामा माग दावी परेको सात कार्य दिनभित्र भुक्तानी दिने/नदिने सम्बन्धमा टुङ्गो लगाईसक्नु पर्नेछ । साथै, International Chamber of Commerce, Uniform Rules for Demand Guarantee (URDG) अन्तर्गत जारी बैंक जमानतहरुको हकमा भने URDG मा भएको व्यवस्थाहरुको अधिनमा रही भुक्तानी सम्बन्धी निणय गर्नु पर्नेछ । (ख) यसरी दावी परेको सात कार्य दिनभित्रमा बैंक जमानत जारी गर्ने सस्थाले Beneficiary लाई भुक्तानी दिनु पर्ने अवस्थामा पर्याप्त आधार बिना भुक्तानी नगरेमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाको यस बैंकमा रहको खाता/यस बैंकले आदेश दिएको बैंकको खाताबाट कट्टा गरी सम्बन्धित Beneficiary लाई भुक्तानी गर्न सकिनेछ ।
१२.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. २२	२२. चेकको धितो/सुरक्षणमा कर्जा प्रवाह गर्न नपाइने सम्बन्धमा (१) इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले कुनै पनि किसिमको चेकको धितो/सुरक्षणमा कर्जा प्रवाह गर्न पाइने छैन । तर, उपबुँदा (२) को अवस्था बाहेक प्रचलित नीतिगत व्यवस्थाको अधिनमा रही चेक (बिल्स) खरिद	२२. चेकको धितो/सुरक्षणमा कर्जा प्रवाह एवं चेक खरिद गर्न नपाइने सम्बन्धमा (१) इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कुनै पनि किसिमको चेकको धितो/सुरक्षणमा कर्जा प्रवाह गर्न पाइने छैन । साथै, स्वदेशी चेकको क्लियरिङ्ग

		<p>तथा डिस्काउन्ट गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन ।</p> <p>(२) इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले देहाय बमोजिमका चेक खरिद गर्न पाउने छैन ।</p> <p>(क) आफ्नो संस्थाको संस्थापक/ सञ्चालक/कर्मचारी तथा निजहरुको एकाघर परिवारको सदस्यको चेक वा</p> <p>(ख) चेक खरिद गर्ने मितिभन्दा पछिको मिति उल्लेख भएको (Post dated) कुनै पनि चेक ।</p> <p>(३) इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले खरिद गरेको चेक खरिद गरेको दिन समेत बढीमा तीन कार्यदिनभित्र अनिवार्यरूपमा चेक कलेक्सन वा समाशोधनमा पठाउनु पर्नेछ ।</p>	<p>सोहि दिन गर्न सकिने भएकोले यस्ता चेक खरिद गर्न पाइने छैन ।</p>
१३.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. २५	<p>२५. Risk taker (सञ्चालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा व्यवस्थापन तहको पदाधिकारी) लाई प्रवाह हुने कर्जा सम्बन्धमा</p> <p>(१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका सञ्चालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा व्यवस्थापन तहको पदाधिकारीलाई शिक्षा कर्जा, हायर पचेज कर्जा, घर कर्जा वा घरायसी प्रयोजनका सामग्री कर्जा बाहेक निजहरुको व्यक्तिगत नाममा अन्य कुनै किसिमका कर्जा प्रवाह गर्न सक्ने छैनन् ।</p> <p>तर सरकारी ऋणपत्रको धितोमा वा Credit Card अन्तर्गत कर्जा लिन यस व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । यो निर्देशन जारी हुनु पूर्व लिएको कर्जा २०७१ असार मसान्तभित्र नियमित गर्नु गराउनु पर्नेछ ।</p>	<p>२५. Risk taker (सञ्चालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा व्यवस्थापन तहको पदाधिकारी) लाई प्रवाह हुने कर्जा सम्बन्धमा</p> <p>(१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका सञ्चालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा व्यवस्थापन तहको पदाधिकारीलाई शिक्षा कर्जा, हायर पचेज कर्जा, घर कर्जा वा घरायसी प्रयोजनका सामग्री कर्जा बाहेक निजहरुको व्यक्तिगत नाममा अन्य कुनै किसिमका कर्जा प्रवाह गर्न सक्ने छैनन् ।</p> <p>तर सरकारी ऋणपत्र, मुद्धति रसिद, सुनचाँदीको धितोमा वा Credit Card अन्तर्गत कर्जा लिन यस व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । यो निर्देशन जारी हुनु पूर्व लिएको कर्जा २०७१ असार मसान्तभित्र नियमित गर्नु गराउनु पर्नेछ ।</p>
१४.	इ.प्रा.निर्देशन नं. २/२०७२ को बुँदा नं. ३२ को उपबुँदा नं. ४	<p>३२. चालुपुँजी प्रकृतिका कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था:</p> <p>(४) “ग” बर्गका वित्तीय संस्थाहरुले Hypothecation तथा चालु पुँजीमा आधारित अधिविकर्ष लगायत Revolving प्रकृतिका कुनै पनि कर्जा प्रवाह गर्ने पाउने छैनन् ।</p>	<p>३२. चालुपुँजी प्रकृतिका कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था:</p> <p>(४) “ग” बर्गका वित्तीय संस्थाहरुले हाइपोथिकेशन तथा अधिविकर्ष कर्जा प्रवाह गर्ने पाउने छैनन् ।</p>
१५.	ई.प्रा.निर्देशन नं. ४/०७२ को बुँदा नं.	<p>१०. स्थगन कर सम्बन्धी व्यवस्था</p> <p>४. हाल स्थगन कर जगेडा कोषमा रहेको रकम अन्य जगेडा कोषमा रकमान्तर</p>	<p>१०. स्थगन कर सम्बन्धी व्यवस्था</p> <p>हटाइएको ।</p>

	१० उपबुँदा (४)	गर्नुपर्नेछ ।	
१६.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२ को बुँदा नं. १ को उप बुँदा २ को खण्ड (घ)	१. सञ्चालकले पालना गर्नुपर्ने आचरण सम्बन्धी व्यवस्था: घ. कार्यकारी प्रमुखले आफू आवद्ध भएको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको व्यवसायमा संलग्न हुनुको अतिरिक्त यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त अन्य कुनैपनि संस्थासँग सम्बन्धित व्यवसाय सञ्चालन गरेमा पनि त्यसलाई संस्थाको हित विपरितको गतिविधिको रूपमा लिइने छ ।	हटाइएको ।
१७.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२ को बुँदा नं. १ को उप-बुदाँ नं. ३	(३) एकभन्दा बढी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको सञ्चालक हुन नपाइने । एउटा संस्थामा सञ्चालक रहेको व्यक्ति एकैपटक अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्था तथा सहकारी ऐन, २०४८ अन्तर्गत संचालित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था समेतको सञ्चालक हुन पाइने छैन ।	(३) एकभन्दा बढी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको सञ्चालक, सल्लाहकार वा कार्यकारी अधिकार प्रयोग गर्ने अन्य कुनै पदमा रहन नपाइने । एउटा संस्थामा सञ्चालक रहेको व्यक्ति एकैपटक अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्था तथा सहकारी ऐन, २०४८ अन्तर्गत संचालित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था समेतको सञ्चालक, सल्लाहकार वा कुनै पनि पदमा रहन पाइने छैन ।
१८.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२ को बुँदा नं. ३ को उप-बुदाँ नं. ७	७. एउटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको कार्यकारी प्रमुखले अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा पदाधिकारी रूपमा रही कार्य गर्न पाउने छैन ।	७. एउटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको कार्यकारी प्रमुखले अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा पदाधिकारी रूपमा रही कार्य गर्न पाउने छैन । कार्यकारी प्रमुखले आफू आवद्ध भएको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको व्यवसायमा संलग्न हुनुको अतिरिक्त यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त अन्य कुनै पनि संस्थासँग सम्बन्धित व्यवसाय सञ्चालन गरेमा पनि त्यसलाई संस्थाको हित विपरितको गतिविधिको रूपमा लिइने छ ।
१९.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२ को बुदा नं. ६	६. आफ्ना सञ्चालक, सेयरधनी, धितो मूल्याङ्कनकर्ता, कर्मचारी एवम् निजसँग सम्बन्धित फर्मलाई कर्जा प्रदान गर्न बन्देज सम्बन्धी व्यवस्था ।	६. आफ्ना सञ्चालक, संस्थापक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, सेयरधनी, धितो मूल्याङ्कनकर्ता, लेखापरीक्षक, कानूनी सल्लाहकार, कर्मचारी एवम् निजसँग सम्बन्धित फर्मलाई कर्जा प्रदान गर्न बन्देज सम्बन्धी व्यवस्था ।
२०.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२	(ख) देहायका अवस्थामा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक, सेयरधनी तथा कर्मचारीलाई कर्जा तथा गैरकोषमा आधारित सुविधा प्रदान गर्न बन्देज गरिएको	(ख) देहायका अवस्थामा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक, सेयरधनी, लेखापरीक्षक, कानूनी सल्लाहकार तथा कर्मचारीलाई कर्जा तथा गैरकोषमा

को बुदा नं. ६ को खण्ड (ख)	<p>छ :-</p> <p>(१) संस्थापक वा संस्थापक समुहका सेयरधनी वा चुक्ता पुँजीको कुल सेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लिएका सेयरधनी तथा निजका परिवारका सदस्य र कर्मचारीलाई,</p> <p>टिप्पणी:</p> <p>(अ) संस्थापक, एक प्रतिशत वा सोभन्दा बढी सेयर लिएका व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/संस्था, कार्यकारी प्रमुख, बहालवाला लेखापरिक्षक तथा कर्मचारी वा त्यस्ता व्यक्तिको परिवारका सदस्य वा सञ्चालक मनोनित वा नियुक्ति गर्ने अधिकार पाएका फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई कर्जा वा सुविधा प्रदान गर्न पाइने छैन ।</p> <p>(आ) विगतमा कुल चुक्ता पुँजीको एक प्रतिशत भन्दा कम सेयर धारण गरेका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक वा संस्थापक समुहका सेयरधनीलाई प्रदान भएको कर्जा तथा गैर कोषमा आधारित सुविधाको विस्तृत विवरण वार्षिक वित्तीय विवरणमा खुलाउनु पर्नेछ ।</p> <p>(२) चुक्ता पुँजीको सेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लिएको सेयरधनी र इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका कर्मचारी साभेदार भएको वा जमानत बसेको वा अन्य किसिमको वित्तीय स्वार्थ भएको व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,</p> <p>(३) यस बैंकले निर्देशन दिएकोमा बाहेक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक, एक प्रतिशत भन्दा बढी सेयर धारण गरेका सेयरधनी र कर्मचारीले दश प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लिई मताधिकार लिएको फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,</p>	<p>आधारित सुविधा प्रदान गर्न बन्देज गरिएको छ :-</p> <p>(१) संस्थापक वा संस्थापक समुहका सेयरधनी वा चुक्ता पुँजीको कुल सेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लिएका सेयरधनी तथा निजका परिवारका सदस्य र कर्मचारीलाई,</p> <p>(२) संस्थापक, एक प्रतिशत वा सोभन्दा बढी सेयर लिएका व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/संस्था, कार्यकारी प्रमुख, बहालवाला लेखापरिक्षक, कानूनी सल्लाहकार तथा कर्मचारी वा त्यस्ता व्यक्तिको परिवारका सदस्य वा सञ्चालक मनोनित वा नियुक्ति गर्ने अधिकार पाएका फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई ,</p> <p>तर, विगतमा कुल चुक्ता पुँजीको एक प्रतिशत भन्दा कम सेयर धारण गरेका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक वा संस्थापक समुहका सेयरधनीलाई प्रदान भएको कर्जा तथा गैर कोषमा आधारित सुविधाको विस्तृत विवरण वार्षिक वित्तीय विवरणमा खुलाउनु पर्नेछ ।</p> <p>(३) चुक्ता पुँजीको सेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लिएको सेयरधनी र इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका कर्मचारी साभेदार भएको वा जमानत बसेको वा अन्य किसिमको वित्तीय स्वार्थ भएको व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,</p> <p>(४) यस बैंकले निर्देशन दिएकोमा बाहेक एक प्रतिशत भन्दा बढी सेयर धारण गरेका सेयरधनी र कर्मचारीले दश प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लिई मताधिकार लिएको फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,</p>
२१. इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२ को बुदा नं. ६ को खण्ड (ग)	<p>(ग) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक, सञ्चालक, कार्यकारी प्रमुख र निजको परिवारका सदस्यहरूको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको धितोमा सोही संस्थाबाट धितो राखी कर्जा प्रवाह गर्न पाइने छैन ।</p> <p>तर, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको आफ्नै मुद्दति निक्षेप रसिद र सुन चाँदीको धितोमा कर्जा प्रदान गर्न, शत प्रतिशत नगद मार्जिनमा जमानत जारी गर्न तथा नेपाल सरकार तथा नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्रको धितोमा कर्जा प्रदान गर्न यस खण्डमा भएको कुनै पनि व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याउने छैन ।</p>	<p>(ग) इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाका संस्थापक, सञ्चालक, कार्यकारी प्रमुख र निजको परिवारका सदस्यहरूको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको धितोमा सोही संस्थाबाट कर्जा प्रवाह गर्न पाइने छैन ।</p> <p>तर, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको आफ्नै मुद्दति निक्षेप रसिद र शत प्रतिशत नगद मार्जिनमा जमानत जारी गर्न तथा नेपाल सरकार तथा नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्रको धितोमा कर्जा प्रदान गर्न यस खण्डमा भएको कुनै पनि व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याउने छैन ।</p>

२२.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२ को बुदा नं. ६ मा खण्ड (छ) थप	६. आफ्ना सञ्चालक, सेयरधनी, धितो मूल्याङ्कनकर्ता, कर्मचारी एवम् निजसँग सम्बन्धित फर्मलाई कर्जा प्रदान गर्न बन्देज सम्बन्धी व्यवस्था ।	६. आफ्ना सञ्चालक, सेयरधनी, धितो मूल्याङ्कनकर्ता, लेखापरीक्षक, कानूनी सल्लाहकार, कर्मचारी एवम् निजहरूसँग सम्बन्धित फर्मलाई कर्जा प्रदान गर्न बन्देज सम्बन्धी व्यवस्था । (छ) उपरोक्तको व्यवस्था अनुपालना गर्ने प्रयोजनको लागि इजाजतप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बद्ध पक्षहरू (Related Parties) को सूची तयार गर्नुपर्नेछ ।
२३.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७२ को अनुसूची ६.१	कर्मचारी सेवा सुविधा समिति सम्बन्धी व्यवस्था गठन व्यवस्था सञ्चालक समितिले एक जना गैर कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा एउटा “कर्मचारी सेवा सुविधा समिति” गठन गर्न सक्नेछ । समितिको सदस्यहरू मध्ये लेखा सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य, जनशक्ति सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य सचिव हुनेछन् ।	कर्मचारी सेवा सुविधा समिति सम्बन्धी व्यवस्था गठन व्यवस्था सञ्चालक समितिले एक जना गैर कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा एउटा “कर्मचारी सेवा सुविधा समिति” गठन गर्न सक्नेछ । उक्त समितिमा संस्थाको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, लेखा सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य, जनशक्ति सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य सचिव हुनेछन् । समितिको काम कर्तव्य र उत्तरदायित्व (छ) प्रमुख कार्यकारी अधिकृत आफूसँग सम्बन्धित सेवा सुविधा सम्बन्धमा समितिको बस्ने बैठकमा भाग लिन पाउने छैनन् ।
२४.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ८/०७२ को बुँदा नं. ८ को उपबुँदा नं. १	८. लगानी सम्बन्धी थप व्यवस्था (१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका अन्य संस्थाहरूद्वारा जारी गरेका सेयर सुरक्षणपत्र तथा हाइब्रिड पुँजी उपकरणहरूमा लगानी गर्न पाईने छैन । तर, यस बैंकको स्वीकृति लिएर लगानी गरेको संस्थाको सेयर लगानीको हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।	८. लगानी सम्बन्धी थप व्यवस्था (१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका अन्य संस्थाहरूद्वारा जारी गरेका सेयर सुरक्षणपत्र, हाइब्रिड पुँजी उपकरणहरू तथा सुरक्षण नराखिएको सहायक आवधिक ऋण (Subordinated Term Debt) मा लगानी गर्न पाईने छैन । तर, यस बैंकको स्वीकृति लिएर लगानी गरेको संस्थाको सेयर लगानीको हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।
२५.	२०७२ को इ.प्रा. निर्देशन नं. ८/०७२	हाल नभएको	नेपालको भुक्तानी प्रणालीको आधुनिकीकरणका लागि पूर्वाधार तयार गर्न मद्दत पुर्याउन कम्तिमा १५ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संयुक्त लगानीद्वारा

	को बुँदा नं. ३ मा थप		प्रवर्द्धित Payment Switch को कार्य गर्ने कम्पनीमा यस बैंकले तोकेका शर्तका अधिनमा रही गरिएको लगानीका हकमा समेत लगानी समायोजन कोष खडा गर्नु पर्ने छैन ।
२६.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ९/०७२ को बुँदा नं. २ को उपबुँदा नं. ४	(४)उपरोक्त तथ्याङ्क विवरणको एकप्रति Hard Copy सम्बन्धित अधिकृतको सहिछाप गरी सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।	(४)सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागले माग गरेको खण्डमा उपरोक्त तथ्याङ्क विवरणको एकप्रति Hard Copy सम्बन्धित अधिकृतको सहिछाप गरी पठाउनु पर्नेछ ।
२७.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १०/०७२ को बुँदा नं. २ को खण्ड (ख).	२. संस्थापक तथा संस्थापक समुहको सेयर नामसारी वा बिक्री सम्बन्धमा (ख) खण्ड (क) मा जुनसुकै व्यवस्था भएता पनि संस्थापक संस्थापक बीचमा सेयर खरिद/बिक्री भएमा प्रचलित कानूनको रित पुऱ्याई खरिद/बिक्री गरी सो को जानकारी १५ दिनभित्र यस बैंकलाई दिनु पर्नेछ । तर, यस बैंकबाट Fit & Proper Test मापन नभएको संस्थापकले चुक्ता पुँजीको दुई (२) प्रतिशतभन्दा बढी हुनेगरी संस्थापक सेयर खरिद गर्न चाहेमा संस्थापक संस्थापक बीचमा सेयर खरिद/बिक्री हुने भएता पनि यस बैंकको स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।	२. संस्थापक तथा संस्थापक समुहको सेयर नामसारी वा बिक्री सम्बन्धमा (ख) खण्ड (क) मा जुनसुकै व्यवस्था भएता पनि संस्थापक संस्थापक बीचमा सेयर खरिद/बिक्री भएमा प्रचलित कानूनको रित पुऱ्याई खरिद/बिक्री गरी सो को जानकारी १५ दिनभित्र यस बैंकलाई दिनु पर्नेछ । तर, चुक्ता पुँजीको दुई (२) प्रतिशतभन्दा बढी हुनेगरी संस्थापक सेयर खरिद/बिक्री गर्न चाहेमा संस्थापक संस्थापक बीचमा सेयर खरिद/बिक्री गर्न वा हकप्रद शेयरको हक हस्तान्तरण गर्न बैंकको स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।
२८.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १०/०७२ को बुँदा नं. १९ उपबुँदा नं. १ को खण्ड (घ).	१९. हकप्रद सेयर सम्बन्धमा (घ) संस्थापक/संस्थापक समुह अन्तर्गतको बिक्री हुन नसकेको यस्तो हकप्रद सेयरको अंश प्रचलित व्यवस्था अनुरूप विद्यमान संस्थापकहरुलाई बिक्री गर्न सकिने छ । प्रचलित कानून बमोजिम बैंक वा वित्तीय संस्थाको संस्थापक सेयर अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गर्नुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थामा सेयर संख्या र औचित्यका आधारमा बाध्यात्मक रूपमा बिक्री गर्नु पर्ने उक्त संस्थापक सेयर बिक्री गर्नका लागि खरिदकर्ताको पहिचान गर्ने सम्बन्धमा देहायको प्रक्रिया अवलम्बन गर्न सकिने छ : ● संस्थापक सेयर सार्वजनिक सुचना गरी बोलकबोल (गोप्य सिल्लडटेण्डर) को माध्यमबाट प्रचलित कानून र नेपाल राष्ट्र बैंकको नीति एवम् निर्देशन विपरित नहुने गरी सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाका विद्यमान संस्थापक सेयरधनी लगायत अन्य इच्छुक व्यक्ति, फर्म कम्पनी तथा संगठित संस्थालाई बिक्री गर्न खरिदकर्ता छनौट गर्न, ● संस्थापक सेयर सार्वजनिक सुचना गरी बोलकबोल (गोप्य सिल्लडटेण्डर) को माध्यमबाट प्रचलित कानून र नेपाल राष्ट्र बैंकको नीति एवम् निर्देशन विपरित नहुने गरी सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाका विद्यमान संस्थापक सेयरधनी लगायत अन्य इच्छुक व्यक्ति, फर्म कम्पनी तथा संगठित संस्थालाई बिक्री गर्न खरिदकर्ता छनौट गर्न,	१९. हकप्रद सेयर सम्बन्धमा (घ) संस्थापक/संस्थापक समुह अन्तर्गतको बिक्री हुन नसकेको यस्तो हकप्रद सेयरको अंश प्रचलित व्यवस्था अनुरूप विद्यमान संस्थापकहरुलाई बिक्री गर्न सकिने छ । विद्यमान संस्थापकहरुलाई बिक्री हुन नसकेमा प्रचलित कानून बमोजिम बैंक वा वित्तीय संस्थाको संस्थापक सेयर अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गर्नुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थामा सेयर संख्या र औचित्यका आधारमा बाध्यात्मक रूपमा बिक्री गर्नु पर्ने उक्त संस्थापक सेयर बिक्री गर्नका लागि खरिदकर्ताको पहिचान गर्ने सम्बन्धमा देहायको प्रक्रिया अवलम्बन गर्न सकिने छ : ● संस्थापक सेयर सार्वजनिक सुचना गरी बोलकबोल (गोप्य सिल्लडटेण्डर) को माध्यमबाट प्रचलित कानून र नेपाल राष्ट्र बैंकको नीति एवम् निर्देशन विपरित नहुने गरी सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाका विद्यमान संस्थापक सेयरधनी लगायत अन्य इच्छुक व्यक्ति, फर्म कम्पनी तथा संगठित संस्थालाई बिक्री गर्न खरिदकर्ता छनौट गर्न,

		<ul style="list-style-type: none"> ● प्रचलित कानून तथा विद्यमान निर्देशनमा भएको व्यवस्था बमोजिम यसरी संस्थापक सेयर खरिद गर्ने खरिदकर्ता संस्थापक समुहमा नै पर्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराउने । संस्थापक सेयर खरिदकर्ता पहिचान भईसकेपछि चुक्ता पूँजीको २ प्रतिशतभन्दा घटी संस्थापक सेयर धारण गर्ने संस्थापक सेयरधनीको संस्थापक सेयरको हकमा बुँदा नं. १५ मा उल्लिखित प्रक्रिया अपनाई सेयर बिक्री वा नामसारी गर्नु पर्ने । तर, चुक्ता पूँजीको २ प्रतिशतभन्दा बढी सेयर स्वामित्व धारण गरेको अवस्थामा सेयर बिक्री/हस्तान्तरण वा नामसारी सम्बन्धी प्रक्रिया यस बैंकबाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि मात्र अधि बढ्ने । यस प्रक्रियाबाट सेयर खरिद गर्ने व्यक्ति/संस्था प्रचलित व्यवस्था अनुसार योग्यता पुगेको हुनु पर्नेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रचलित कानून तथा विद्यमान निर्देशनमा भएको व्यवस्था बमोजिम यसरी संस्थापक सेयर खरिद गर्ने खरिदकर्ता संस्थापक समुहमा नै पर्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराउने । संस्थापक सेयर खरिदकर्ता पहिचान भईसकेपछि चुक्ता पूँजीको २ प्रतिशतभन्दा घटी संस्थापक सेयर धारण गर्ने संस्थापक सेयरधनीको संस्थापक सेयरको हकमा बुँदा नं. १४ मा उल्लिखित प्रक्रिया अपनाई सेयर बिक्री वा नामसारी गर्नु पर्ने । तर, चुक्ता पूँजीको २ प्रतिशतभन्दा बढी सेयर स्वामित्व धारण गरेको अवस्थामा सेयर बिक्री/हस्तान्तरण वा नामसारी सम्बन्धी प्रक्रिया यस बैंकबाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि मात्र अधि बढ्ने । यस प्रक्रियाबाट सेयर खरिद गर्ने व्यक्ति/संस्था प्रचलित व्यवस्था अनुसार योग्यता पुगेको हुनु पर्नेछ ।
२९.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १०/०७२ को बुँदा नं. १९ उपबुँदा नं. १ को खण्ड (ङ)	<p>(ङ) इजाजतपत्रप्राप्त बैंक/वित्तीय संस्थाले हकप्रद सेयर निष्काशन गर्दा साविकका संस्थापक सेयरधनीहरूले खरिद गर्न पाउने हकप्रद सेयरको सम्पूर्ण वा आंशिक हक हस्तान्तरण गर्न चाहेमा प्रचलित कानून बमोजिम प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीमा व्यवस्था गरी चुक्ता पूँजीको २ प्रतिशत वा सोभन्दा कम सेयर लिएका संस्थापक सेयरधनीको हकमा सम्बन्धित बैंक/वित्तीय संस्थाले देहायका शर्तको अधिनमा रही हक हस्तान्तरण गर्न सक्ने छन् ।</p> <p>१. संस्थापक/संस्थापक समुहको हकप्रद सेयरको हक हस्तान्तरण आफ्नै समुहका संस्थापकलाई पहिलो प्राथमिकता दिनु पर्नेछ । यसरी हक हस्तान्तरण गर्दा आफ्नै समुहमा सेयरको हक हस्तान्तरण हुन नसकेको अवस्थामा विद्यमान अन्य संस्थापकलाई दोस्रो प्राथमिकता दिई हक हस्तान्तरण गर्न सक्ने छ ।</p> <p>उपर्युक्त बमोजिम संस्थापक/संस्थापक समुहको हकप्रद सेयरको हक हस्तान्तरण आफ्नै समुहका संस्थापकलाई पहिलो प्राथमिकता दिँदा देहाय बमोजिमको प्रक्रिया अपनाउनु पर्ने गरी स्पष्ट गरिएको छ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● हकप्रद सेयरको हक हस्तान्तरण गर्न चाहने सेयरधनीले बिक्री मुल्य तोकी हक हस्तान्तरण गर्न चाहेको निवेदन बैंक तथा वित्तीय संस्थामा पेश गर्नु पर्नेछ । ● यसरी निवेदन पेश गरेपछि ७ दिनको समय तोकी संस्थाले पहिलो 	<p>(ङ) इजाजतपत्रप्राप्त बैंक/वित्तीय संस्थाले हकप्रद सेयर निष्काशन गर्दा साविकका संस्थापक सेयरधनीहरूले खरिद गर्न पाउने हकप्रद सेयरको सम्पूर्ण वा आंशिक हक हस्तान्तरण गर्न चाहेमा प्रचलित कानून बमोजिम प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीमा व्यवस्था गरी चुक्ता पूँजीको २ प्रतिशत वा सोभन्दा कम सेयर लिएका संस्थापक सेयरधनीको हकमा सम्बन्धित बैंक/वित्तीय संस्थाले नै संस्थापक सेयरधनीको लागि तोकिएको योग्यता (Fit and Proper Test) पुरा गरेका व्यक्तिलाई हक हस्तान्तरण गरी दिन सक्नेछ ।</p>

		<p>प्राथमिकतामा परेका सेयरधनीलाई सुचना दिनु पर्नेछ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यसरी पहिलो प्राथमिकतामा परेका सेयरधनीले ७ दिनभित्र सो मूल्यमा हक लिन नचाहेमा अन्य संस्थापकलाई बैंकले सुचना दिनु पर्नेछ । ● तत्पश्चात अन्य संस्थापकलाई दोस्रो प्राथमिकता दिई हक हस्तान्तरण गर्न सकिनेछ । <p>२. खण्ड (१) बमोजिम संस्थापक समुहमा सेयरको हक हस्तान्तरण हुन नसक्ने अवस्था भएमा मात्र अन्य व्यक्ति वा संस्थालाई यस निर्देशनका अधिनमा रही सेयरको हक हस्तान्तरण गर्न सकिने छ । यसरी संस्थापक समुहको सेयरको हक हस्तान्तरण गरी लिने व्यक्ति वा संस्था पनि जुन समुहबाट सेयरको हक हस्तान्तरण गरी लिएको हो सोही समुहमा समावेश हुने छ ।</p> <p>३. प्रस्तावित संस्थापक सेयरधनी यस बैंकबाट जारी निर्देशन अनुसार संस्थापक सेयरधनीको लागि तोकिएको योग्यता (Fit & Proper Test) पुरा भएको हुनु पर्नेछ ।</p> <p>४. प्रस्तावित संस्थापक सेयरधनी कर्जा सुचना केन्द्रको कालोसूचीमा नपरेको हुनु पर्नेछ ।</p> <p>५. प्रस्तावित संस्थापक सेयरधनीले आफ्नो लगानीको स्रोत खुल्ने कागजातका साथै पछिल्लो आर्थिक वर्षको कर चुक्ता प्रमाणपत्र र/वा कर दाखिला गरेको निस्सा समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>६. उल्लिखित व्यवस्थाको अधिनमा रही हकप्रद सेयरको हक हस्तान्तरण गरेको विवरण यस बैंक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।</p>	
३०.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १०/२०७२ को बुँदा नं. १९ को उपबुँदा नं. १	<p>१९. हकप्रद सेयर सम्बन्धमा</p> <p>(च) खण्ड (क) देखि (ड) सम्म जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि बैङ्क वा वित्तीय संस्थाका सञ्चालक, कार्यकारी प्रमुख, लेखापरिक्षक, सचिव वा बैङ्क वा वित्तीय संस्थाको व्यवस्थापन तथा लेखा सम्बन्धी कार्यमा प्रत्यक्ष रूपले संलग्न व्यक्तिले त्यस्तो पदमा बहाल रहँदाका बखत वा त्यस्तो पद छाडेको कम्तीमा एक</p>	<p>१९. हकप्रद सेयर सम्बन्धमा</p> <p>(च) खण्ड (क) देखि (ड) सम्म जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि बैङ्क वा वित्तीय संस्थाका सञ्चालक, कार्यकारी प्रमुख, लेखापरीक्षक, कानुनी सल्लाहकार, कम्पनी सचिव वा बैङ्क वा वित्तीय संस्थाको व्यवस्थापन तथा लेखा सम्बन्धी कार्यमा प्रत्यक्ष रूपले संलग्न व्यक्तिले त्यस्तो पदमा बहाल रहँदाका बखत वा</p>

	को खण्ड (च)	वर्षसम्म सम्बन्धित बैङ्क वा वित्तीय संस्था वा त्यसको सहायक कम्पनीको हकप्रद सेयर अन्य कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थालाई हक हस्तान्तरण गरिदिन वा अन्य कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाबाट हक हस्तान्तरण स्वीकार गरिदिन हुँदैन ।	त्यस्तो पद छाडेको कम्तीमा एक वर्षसम्म सम्बन्धित बैङ्क वा वित्तीय संस्था वा त्यसको सहायक कम्पनीको हकप्रद सेयर उल्लेखित व्यक्तिहरूबीच एकापसमा हक हस्तान्तरण गर्न वा हक हस्तान्तरण स्वीकार गर्न हुँदैन ।
३१.	इ.प्रा.निर्देशन नं. ११/०७२ को बुँदा नं. १० को खण्ड (ग).	१०. अगुवा संस्थाको काम, कर्तव्य र अधिकार (ग) सह-वित्तीयकरण समुहको बैठक कम्तीमा तिन महिनामा एक पटक अनिवार्य रूपमा बोलाउने,	१०. अगुवा संस्थाको काम, कर्तव्य र अधिकार (ग) सह-वित्तीयकरण समुहको बैठक कम्तीमा चार महिनामा एक पटक अनिवार्य रूपमा बोलाउने,
३२.	इ.प्रा. निर्देशन नं. ११/०७२ को बुँदा नं. १४	१४. सह-वित्तीयकरणबाट हट्न सक्ने अवस्था (१)परियोजना सञ्चालनमा आईसकेपछि देहायका अवस्थामा मात्र सह-वित्तीयकरण समुह छोड्न सकिने छ :- (क) सह-वित्तीयकरण समुह छोड्न इच्छुक सदस्यको हिस्सा अन्य सदस्यले लिन मञ्जुर गरेमा, वा (ख) विद्यमान सदस्यहरूको सहमतिमा नया सदस्यलाई आफ्नो हिस्सा बिक्री गरेमा । (२) सह-वित्तीयकरण समुह छोड्ने सदस्यको हिस्सा स्वीकार गर्ने कुनै पनि सदस्यले पुरानो सदस्यको सम्पूर्ण दायित्व वहन गर्नुपर्नेछ । सह-वित्तीयकरण छोड्न चाहने सदस्यले आफ्नो हिस्सा डिस्काउण्ट वा प्रिमियममा समेत बिक्री गर्न सक्नेछ । (३) उपबुँदा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सह-वित्तीयकरण समुहमा प्रवेश गरिसकेपछि कुनै पनि सदस्यले सम्बन्धित परियोजना सञ्चालनमा आउनु पूर्व सो समुहबाट हट्न पाउने छैन ।	१४. सह-वित्तीयकरणबाट हट्न सक्ने अवस्था (१)परियोजना सञ्चालनमा आउनु पूर्व सह-वित्तीयकरण सदस्य समुहबाट हट्न पाउने छैन । परियोजना सञ्चालनमा आईसकेपछि देहायका अवस्थामा मात्र सह-वित्तीयकरण समुह छोड्न सकिने छ :- (क) सह-वित्तीयकरण समुह छोड्न इच्छुक सदस्यको हिस्सा अन्य सदस्यले लिन मञ्जुर गरेमा, वा (ख) विद्यमान सदस्यहरूको सहमतिमा नया सदस्यले समुह छोड्ने सदस्यको हिस्सा लिन स्वीकार गरेमा । (२) सह-वित्तीयकरण समुह छोड्ने सदस्यको हिस्सा स्वीकार गर्ने कुनै पनि सदस्यले पुरानो सदस्यको सम्पूर्ण दायित्व वहन गर्नुपर्नेछ । सह-वित्तीयकरण छोड्न चाहने सदस्यले आफ्नो हिस्सा डिस्काउण्ट वा प्रिमियममा समेत बिक्री गर्न सक्नेछ । (३) हटाउने ।
३३.	इ.प्रा. निर्देशन नं. १२/०७२	१०. कालोसूचीमा समावेश गर्ने अन्य अवस्थाहरू:	१०. कालोसूचीमा समावेश गर्ने अन्य अवस्थाहरू: (घ) इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाले कर्जा अपलेखन गर्नुपर्दाको अवस्थामा । तर,

	को बुँदा नं. १०.२ को खण्ड (घ)	(घ) इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाले कर्जा अपलेखन गर्नुपर्दाको अवस्थामा ।	इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाले रु. ५० हजार सम्मको कर्जा अपलेखन गर्दा सम्बन्धित पक्षलाई कालो सूचीमा समावेश नगरी कर्जा अपलेखन गर्न सक्नेछन् ।
३४.	इ.प्रा.निर्देशन १३/०७२ को बुँदा नं. १ को उपबुँदा ८	(८) यस बैंकमा रहेको खातामा जम्मा हुने गरी फण्ड ट्रान्सफरको सिलसिलामा मार्गस्थ (Transit) मा पर्न गएको स्वदेशी मुद्राको रकमलाई यस बैंकको मौज्जातमा समावेश गराइने छ । स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "कुल निक्षेप" भन्नाले इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको चल्ती, कल, बचत वा मुद्दति खातामा जम्मा भएको रकम सम्भन्तु पर्छ र सो शब्दले इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस बैंकले तोकेबमोजिमका विभिन्न वित्तीय उपकरणको माध्यमबाट स्वीकार गर्ने रकम समेतलाई जनाउँछ ।	(८) यस बैंकमा रहेको खातामा जम्मा हुने गरी फण्ड ट्रान्सफरको सिलसिलामा मार्गस्थ (Transit) मा पर्न गएको स्वदेशी मुद्राको रकमलाई यस बैंकको मौज्जातमा समावेश गराइने छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थाले मार्गस्थमा पर्न गएको स्वदेशी मुद्राको प्रमाण समेत संलग्न गरी पठाउनु पर्नेछ । स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "कुल निक्षेप" भन्नाले इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको चल्ती, कल, बचत र मुद्दति खातामा जम्मा भएको रकम सम्भन्तु पर्छ र सो शब्दले इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस बैंकले तोकेबमोजिमका विभिन्न वित्तीय उपकरणको माध्यमबाट स्वीकार गर्ने रकम समेतलाई जनाउँछ ।
३५.	इ.प्रा.निर्देशन १३/०७२ को बुँदा नं. १ को उपबुँदा ८ को टिप्पणी नं. ५	(५) अनिवार्य मौज्जात गणना गर्ने प्रयोजनार्थ नेपाल राष्ट्र बैंकको कार्यालय नभएका स्थानहरूमा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि. तथा नेपाल बैंक लि. मा रहेको नोटकोषमा जम्मा हुने मार्गस्थ नगद (Cash in Transit) समेत समावेश गर्न सकिनेछ । नोटकोषमा रकम राखिएमा वा नोटकोषबाट रकम भिक्रिएमा सम्बन्धित बैंकले त्यसको विवरण तत्काल मुद्रा व्यवस्थापन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा समेत पठाउनु पर्नेछ ।	(५) अनिवार्य मौज्जात गणना गर्ने प्रयोजनार्थ नेपाल राष्ट्र बैंकको कार्यालय नभएका स्थानहरूमा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि. तथा नेपाल बैंक लि. मा रहेको नोटकोषमा जम्मा हुने मार्गस्थ नगद (Cash in Transit) समेत समावेश गर्न सकिनेछ । यसरी मार्गस्थ रकम समावेश गर्दा नोटकोषमा जम्मा गरिएको र नोटकोषबाट भिक्रिएको रकम सम्बन्धी प्रमाण समेत संलग्न गरेर पठाउनु पर्नेछ ।
३६.	इ.प्रा.निर्देशन १३/०७२ को बुँदा नं. २	२. अनिवार्य मौज्जात सम्बन्धी अन्य व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूको कार्यलाई विस्तारित, सहज र सुविधायुक्त बनाउन बजार निर्माताहरू बाहेकका यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले पनि सरकारी सुरक्षणपत्रको साँवा तथा ब्याज भुक्तानी गरी सोको शोधभर्नाको लागि यस बैंकमा माग गर्न सक्नेछन् । यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूका लागि नेपाल सरकारको सुरक्षणपत्रको साँवा भुक्तानी रकमको शोधभर्ना प्राप्त नहुँदासम्मको अवधिको लागि उक्त रकमलाई समेत अनिवार्य मौज्जात अनुपातमा गणना गरिने छ । साथै, सार्वजनिक विदा पर्न गई सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई साँवा रकम भुक्तानी गर्न नसकिएको अवस्थामा सो विदाको अवधिको लागि उक्त साँवा	२. अनिवार्य मौज्जात सम्बन्धी अन्य व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूको कार्यलाई विस्तारित, सहज र सुविधायुक्त बनाउन बजार निर्माताहरू बाहेकका यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले पनि सरकारी सुरक्षणपत्रको साँवा तथा ब्याज भुक्तानी गरी सोको शोधभर्ना यस बैंकबाट प्राप्त गर्न सक्ने हुनाले सरकारी सुरक्षणपत्रको साँवा भुक्तानी रकमको शोधभर्ना प्राप्त नहुँदासम्मको अवधिको लागि उक्त रकमलाई समेत अनिवार्य मौज्जात अनुपात गणना गर्दा समावेश गर्न सकिनेछ । साथै, सार्वजनिक विदा पर्न गई सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई साँवा रकम भुक्तानी गर्न नसकिएको अवस्थामा सो विदाको अवधिको लागि उक्त साँवा रकमलाई यस बैंकमा राख्नु पर्ने अनिवार्य

		रकमलाई यस बैंकमा राख्नु पर्ने अनिवार्य मौज्दात अनुपातमा गणना हुनेछ ।	मौज्दात अनुपात गणना गर्दा समावेश गर्न सकिनेछ ।
३७.	इ.प्रा.निर्देशन १३/०७२ को बुँदा नं. ३	(संलग्न अनुसूची ने.रा.बैंक निर्देशन फा.नं. १३.२ बमोजिम) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कायम गर्नुपर्ने वैधानिक तरलता अनुपात मध्ये बुँदा नं. १ को उपबुँदा (१) मा तोकिए बमोजिमको अनिवार्य मौज्दात अनुपात कायम गरेको हुनु पर्नेछ ।	हटाइएको ।
३८.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १४/२०७२ को बुँदा नं. १ खण्ड (ख) को उपखण्ड (ए) र (ऐ)	(ए) “ग” वर्गका ईजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको हकमा उपखण्ड (आ) बमोजिमको न्यूनतम चुक्ता पुँजी पुरा गर्नुका अतिरिक्त प्रति शाखा रु. ५० लाखका दरले अतिरिक्त चुक्ता पुँजी थप गरिसकेको अवस्थामा काठमाण्डौँ उपत्यका बाहिर एउटा र प्रति शाखा रु. २.०० करोडका दरले अतिरिक्त चुक्ता पुँजी थप गरिसकेको अवस्थामा काठमाण्डौँ उपत्यकामा एउटा नयाँ शाखा कार्यालय खोल्न सक्ने । (ऐ) उपखण्ड (ए) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्था वा तिनका दुई वा सो भन्दा कम शाखा रहेका काठमाण्डौँ उपत्यका बाहेकका नगरपालिका वा गाउँ विकास समिति वा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको उपस्थिति न्यून रहेका तोकिएका १४ जिल्लामा शाखा विस्तार गरेमा अतिरिक्त चुक्ता पुँजी थप गर्नु पर्ने व्यवस्थामा छुट दिइनेछ ।	हटाइएको ।
३९.	इ.प्रा. निर्देशन नं. १४/०७२ को बुँदा नं. ५	५ एक्सटेन्सन काउन्टर सम्बन्धि व्यवस्था ५. एक्सटेन्सन काउन्टर सम्बन्धी व्यवस्था : (ग) काठमाण्डौँ उपत्यका, महानगरपालिका र उपमहानगरपालिका बाहेकका क्षेत्रमा मात्र एक्सटेन्सन काउन्टर खोल्न सकिने छ । तर, व्यापारिक उत्सव, मेला, पेन्सन वितरण तथा आवधिक/घुम्ती बजार सञ्चालन हुने स्थलमा बढीमा ३५ दिनको लागि निक्षेप संकलन, चेकको भुक्तानी र विदेशी मुद्राको सटही कार्य मात्र गर्ने गरी यस बैंकलाई पुर्व जानकारी दिई	५. एक्सटेन्सन काउन्टर सम्बन्धी व्यवस्था : (ग) महानगरपालिका र उपमहानगरपालिका बाहेकका क्षेत्रमा मात्र एक्सटेन्सन काउन्टर खोल्न सकिने छ । तर, व्यापारिक उत्सव, मेला, पेन्सन वितरण तथा आवधिक/घुम्ती बजार सञ्चालन हुने स्थलमा बढीमा ३५ दिनको लागि निक्षेप संकलन, चेकको भुक्तानी र विदेशी मुद्राको सटही कार्य मात्र गर्ने गरी यस बैंकलाई पुर्व जानकारी दिई त्यस्तो एक्सटेन्सन काउन्टर

		त्यस्तो एक्सटेन्सन काउण्टर खोल्न सकिनेछ ।	खोल्न सकिनेछ ।
४०.	इ.प्रा. निर्देशन नं. १६/०७२ को बुँदा नं. १	<p>१. वित्तीय स्रोत संकलन सीमा</p> <p>(१) “क” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थालाई सामान्यतया निक्षेप संकलन सम्बन्धी कुनै सीमा लाग्ने छैन । तर, सापटीको हकमा आफ्नो कुल निक्षेप दायित्वको बढीमा एक तिहाइसम्म परिचालन गर्न सक्नेछ ।</p> <p>(२) “ख” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्नो प्राथमिक पुँजीको बढीमा विस गुणासम्म वित्तीय स्रोत (ब्याज वा बिना ब्याजमा स्वीकार गरिने कुनै पनि प्रकारको निक्षेप, सापटी र विभिन्न किसिमका ऋण उपकरणहरु) संकलन गर्न सक्नेछ । तर, सापटीको हकमा आफ्नो कुल निक्षेप दायित्वको बढीमा एक तिहाइसम्म परिचालन गर्न सक्नेछ ।</p> <p>(३) “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्नो प्राथमिक पुँजीको बढीमा पन्ध्र गुणासम्म वित्तीय स्रोत (ब्याज वा बिना ब्याजमा स्वीकार गरिने कुनै पनि प्रकारको निक्षेप, सापटी र विभिन्न किसिमका ऋण उपकरणहरु) संकलन गर्न सक्नेछ । तर, सापटीको हकमा आफ्नो कुल निक्षेप दायित्वको बढीमा एक तिहाइसम्म परिचालन गर्न सक्नेछ ।</p>	<p>१. वित्तीय स्रोत संकलन सीमा</p> <p>(१) “क” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थालाई सामान्यतया निक्षेप संकलन सम्बन्धी कुनै सीमा लाग्ने छैन ।</p> <p>(२) “ख” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्नो प्राथमिक पुँजीको बढीमा विस गुणासम्म वित्तीय स्रोत (ब्याज वा बिना ब्याजमा स्वीकार गरिने कुनै पनि प्रकारको निक्षेप, सापटी र विभिन्न किसिमका ऋण उपकरणहरु) संकलन गर्न सक्नेछ ।</p> <p>(३) “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्नो प्राथमिक पुँजीको बढीमा पन्ध्र गुणासम्म वित्तीय स्रोत (ब्याज वा बिना ब्याजमा स्वीकार गरिने कुनै पनि प्रकारको निक्षेप, सापटी र विभिन्न किसिमका ऋण उपकरणहरु) संकलन गर्न सक्नेछ ।</p> <p>(४) सापटीको हकमा इजाजतपत्रप्राप्त संस्था आफ्नो कुल निक्षेप दायित्वको बढीमा एक चौथाइसम्म परिचालन गर्न सक्नेछ ।</p>
४१.	इ.प्रा. निर्देशन नं. १६ को बुँदा नं. २	<p>२. संस्थागत निक्षेप संकलन सीमा सम्बन्धमा</p> <p>(ख) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको कुल निक्षेपमा संस्थागत निक्षेपको अंश ६० प्रतिशतभन्दा बढि कायम गर्न पाइने छैन ।</p> <p>स्पष्टीकरण:</p> <p>“संस्थागत निक्षेप” भन्नाले सरकारी तथा सरकारी स्वामित्वमा रहेका संस्था एवम् संस्थानहरु तथा त्यस्ता संस्था एवम् संस्थान मातहत संचालित कोषहरु र पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरुको निक्षेप सम्भन्नु पर्छ ।</p>	<p>२. संस्थागत निक्षेप संकलन सीमा सम्बन्धमा</p> <p>(ख) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको कुल निक्षेपमा संस्थागत निक्षेपको अंश ५० प्रतिशतभन्दा बढि कायम गर्न पाइने छैन । तर कुल निक्षेपमा संस्थागत निक्षेपको अंश ५० प्रतिशतभन्दा बढी भएका संस्थाहरुले सो निक्षेपलाई २०७४ असार मसान्तसम्म नियमित गरिसक्नु पर्नेछ ।</p> <p>स्पष्टीकरण:</p> <p>“संस्थागत निक्षेप” भन्नाले सरकारी तथा सरकारी स्वामित्वमा रहेका संस्था एवम् संस्थानहरु तथा त्यस्ता संस्था एवम् संस्थान मातहत संचालित कोषहरु, बचत तथा ऋण सहकारी संस्था र पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरुको निक्षेप सम्भन्नु पर्छ ।</p>
४२.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १७ को	<p>२. बैंक/वित्तीय संस्थाले उपबुँदा नं. १ अनुसार प्रवाह गरेको कर्जा जुनसुकै अवस्थामा कर्जा/सापटको वर्गीकरण र कर्जा नोक्सानी व्यवस्थाको प्रयोजनको लागि असल</p>	<p>२. बैंक/वित्तीय संस्थाले उपबुँदा नं. १ अनुसार प्रवाह गरेको कर्जा जुनसुकै अवस्थामा कर्जा/सापटको वर्गीकरण र कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्ने प्रयोजनको लागि</p>

	बुँदा नं. १० को उपबुँदा नं. २	कर्जामा समावेश गरिनेछ । यसैगरी बैंकले यस्ता कर्जा पूँजी पर्याप्तता (Capital Adequacy) BASEL II अन्तर्गत Claims on Government शीर्षकमा राख्न सक्ने र “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाले यस्ता कर्जामा शुन्य जोखिम भार प्रदान गर्न सक्ने छ ।	असल कर्जामा समावेश गरिनेछ । यसैगरी, बैंकले यस्ता कर्जाको लागि जोखिम भार प्रदान गर्दा Capital Adequacy Framework अन्तर्गत Claims on Government शीर्षक अन्तर्गत राख्न सक्ने र “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाले यस्ता कर्जामा शुन्य जोखिम भार प्रदान गर्न सक्नेछन् ।
४३.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १८/२०७२ को बुँदा नं. (घ)	(घ) गाभने/गाभिने तथा प्राप्ती गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ६९ बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त संस्था एक आपसमा गाभने वा गाभिने तथा प्राप्ती गर्ने सम्बन्धमा यस बैंकबाट जारी बैंक तथा वित्तीय संस्था एक आपसमा गाभने वा गाभिने सम्बन्धी विनियमावली, २०६८ तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था प्राप्ती (एक्विजिसन) सम्बन्धी विनियमावली, २०७० बमोजिम हुनेछ ।	हटाइएको ।
४४.	इ.प्रा. निर्देशन नं. १९ को बुँदा नं. १३ को उपबुँदा नं. ३	१३. कम जोखिमयुक्त ग्राहकहरुका लागि सरल ग्राहक पहिचान पद्धति अवलम्बन गर्न सक्ने (३) जोखिम कम भएका ग्राहक वा कारोबारहरु उदाहरणको रूपमा देहाय बमोजिम रहेका छन्: (घ) रु ३,००,०००/- भन्दा कम वार्षिक कारोबार भएका वचत तथा चल्ती खाताहरु ।	१३. कम जोखिमयुक्त ग्राहकहरुका लागि सरल ग्राहक पहिचान पद्धति अवलम्बन गर्न सक्ने (३) जोखिम कम भएका ग्राहक वा कारोबारहरु उदाहरणको रूपमा देहाय बमोजिम रहेका छन्: (घ) रु ५,००,०००/- भन्दा कम वार्षिक कारोबार भएका वचत तथा चल्ती खाताहरु ।
४५.	इ.प्रा.निर्देशन नं. १९ को बुँदा नं. २३	२३. सेल (Cell) बैंक सम्बन्धमा :	२३. सेल (Shell) बैंक सम्बन्धमा :
४६.	ई.प्रा. निर्देशन नं. २१/०७२ को बुँदा १ को उपबुँदा नं. (५)	(५) शाखारहित बैंकिङ्ग सेवा सञ्चालनको स्वीकृति प्रदान गर्दा देहायका शर्तहरु तोक्न सकिने छ:- (ख) महानगरपालिका/उप-महानगरपालिका/नगरपालिका बाहेकका क्षेत्रहरुमा मात्र यस्तो सेवा सञ्चालन गर्न स्वीकृतिदिइने छ ।	(५) शाखारहित बैंकिङ्ग सेवा सञ्चालनको स्वीकृति प्रदान गर्दा देहायका शर्तहरु तोक्न सकिने छ:- (ख) महानगरपालिका/उप-महानगरपालिका बाहेकका क्षेत्रहरुमा मात्र यस्तो सेवा सञ्चालन गर्न स्वीकृतिदिइने छ ।
४७.	ई.प्रा. निर्देशन नं. २१/०७२ १२ थप गरी क्र.स.	हाल नभएको ।	१२. यस निर्देशन अनुसार खोलिएका शाखा र यस बैंकको स्वीकृति लिई सञ्चालन गरिएका सेवा बन्द गर्न यस बैंकको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

	मिलाउने		
४८.	ई.प्रा. निर्देशन नं. २२ को बुँदा नं. ६	६. खाता सञ्चालन तथा बन्द गर्दा लाग्ने शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था (क) इजाजतपत्र प्राप्त सस्थाले निक्षेप खाता सञ्चालन गर्दा, खाता बन्द गर्दा, स्टेटेमेन्ट दिँदा वा प्राकृतिक व्यक्तिको हकमा रु एक लाख सम्मको एबीबीएस सेवा पढान गर्दा ग्राहकबाट कुनै किसिमको सेवाशुल्क लिन पाइने छैन। तर, ग्राहकले कुनै एक अवधिको स्टेटेमेन्ट एकपटक भन्दा बढी माग गरेको अवस्थामा त्यस्तो शुल्क लिन बाधा पुगेको मानिने छैन।	६. खाता सञ्चालन तथा बन्द गर्दा लाग्ने शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था (क) इजाजतपत्र प्राप्त सस्थाले निक्षेप खाता खोल्दा, चेक जारी गर्दा, खाता सञ्चालन गर्दा, खाता बन्द गर्दा, स्टेटेमेन्ट दिँदा वा प्राकृतिक व्यक्तिको हकमा रु. दुई लाख सम्मको एबीबीएस सेवा पढान गर्दा ग्राहकबाट कुनै किसिमको सेवाशुल्क लिन पाइने छैन। तर, ग्राहकले कुनै एक अवधिको स्टेटेमेन्ट एकपटक भन्दा बढी माग गरेको अवस्थामा त्यस्तो शुल्क लिन बाधा पुगेको मानिने छैन।
४९.	ई.प्रा. निर्देशन नं. २२ को बुँदा नं. ९	९. सेवा शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था (ख) कर्जा प्रवाह गर्दा लिने प्रशासनिक सेवा शुल्क र प्रतिबद्धता शुल्क बाहेक कर्जासग सम्बन्धित सम्पूर्ण शुल्कहरु व्याजदरमा नै प्रतिविम्बित हुनुपर्नेछ। बैंक तथा वित्तीय सस्थालेविभिन्न ग्राहकसग कर्जा प्रवाह गर्दा लिने शुल्क ०.२५ प्रतिशत भन्दा बढीले फरक पार्न पाइने छैन।	९. सेवा शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था (ख) कर्जा प्रवाह गर्दा लिने प्रशासनिक सेवा शुल्क र प्रतिबद्धता शुल्क बाहेक कर्जासग सम्बन्धित सम्पूर्ण शुल्कहरु व्याजदरमा नै प्रतिविम्बित हुनुपर्नेछ। बैंक तथा वित्तीय सस्थाले एकै प्रकारको कर्जा प्रवाह गर्दा विभिन्न ग्राहकसग लिने शुल्क ०.२५ प्रतिशत भन्दा बढीले फरक पार्न पाइने छैन।
५०.	ई.प्रा. निर्देशन नं. २२ को बुँदा को बुँदा नं. ८ को खण्ड (ख)	८. ब्याजदर सम्बन्धमा (ख) कर्जामा लाग्ने पेनाल ब्याज दर कर्जा प्रवाह गर्दा ऋणीसँग गरिने सम्झौतामा उल्लेख गर्नुपर्नेछ। पेनाल ब्याज लिँदा बक्यौता ब्याज र किस्ता रकममा वार्षिक पेनाल ब्याजदरले विलम्ब भएको समयावधीका लागि कायम हुन आउने रकम भन्दा बढी लिन पाइने छैन। पेनाल ब्याजमा ब्याज लाग्ने गरी रकम असुल उपर गर्न पाइने छैन।	८. ब्याजदर सम्बन्धमा (ख) कर्जा प्रवाह गर्दा ऋणीसँग गरिने सम्झौतामा वार्षिक पेनाल ब्याजदर २ प्रतिशत भन्दा बढी नहुने गरी उल्लेख गर्नुपर्नेछ। पेनाल ब्याज गणना गर्दा म्याद नाघेको किस्ता (साँवा, ब्याज) रकममा वार्षिक पेनाल ब्याजदरले विलम्ब भएको समयावधीका लागि कायम हुन आउने रकम भन्दा बढी लिन र पेनाल ब्याजमा ब्याज लाग्ने गरी रकम असुल उपर गर्न पाइने छैन।
५१.	इ.प्रा. निर्देशन नं. २३/०७२ को बुँदा नं. १८	“१८. सेफ डिपोजिट भल्ट, लकर सेवा सञ्चालन सम्बन्धमा : इजाजतपत्रप्राप्त राष्ट्रियस्तरको “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाले सेफ डिपोजिट भल्ट, लकर सेवा (Safe Deposit Vault, Locker Service) उपलब्ध गराउँदा देहाय बमोजिमको शर्तहरुको अधिनमा रही सञ्चालन गर्न सक्ने छन्। १. संस्थाको चुक्ता पुँजी यस बैंकले तोके बमोजिम पुगेको हुनु पर्ने। २. संस्थाको सेफ डिपोजिट भल्ट सञ्चालनको लागि छुट्टै निर्देशिका/विनियम हुनु पर्ने।	“१८. सेफ डिपोजिट भल्ट, लकर सेवा सञ्चालन सम्बन्धमा : इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले सेफ डिपोजिट भल्ट, लकर सेवा (Safe Deposit Vault, Locker Service) उपलब्ध गराउँदा देहाय बमोजिमको शर्तहरुको अधिनमा रही सञ्चालन गर्न सक्ने छन्। १. संस्थाको चुक्ता पुँजी यस बैंकले तोके बमोजिम पुगेको हुनु पर्ने। २. संस्थाको सेफ डिपोजिट भल्ट सञ्चालनको लागि छुट्टै निर्देशिका/विनियम हुनु पर्ने।

		<p>३. संस्थाले आफूसँग निक्षेप र कर्जाको कारोबार गरेका आफ्ना ग्राहकहरुलाई मात्र सेफ डिपोजिट भल्टको सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने ।</p> <p>४. सेफ डिपोजिट भल्ट सञ्चालन गर्नु अगावै सुरक्षाको लागि CCTV जडान हुनुपर्ने साथै अलार्म पद्धति (Alarm System) को व्यवस्था गरी सो अलार्म पद्धतिबाट सरकारी सुरक्षा निकायसम्म सुचना प्रवाह गर्न सकिने किसिमको व्यवस्था अनिवार्य रुपमा हुनुपर्ने र सोको जानकारी यस बैंकलाई दिनु पर्ने ।</p> <p>५. साइजको आधारमा सेफ डिपोजिट भल्ट र लकरको वर्गीकरण गरी सोही अनुरूप उपयुक्त बीमा पोलिसी लिई आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था गर्नुपर्ने ।”</p>	<p>३. संस्थाले आफूसँग निक्षेप र कर्जाको कारोबार गरेका आफ्ना ग्राहकहरुलाई मात्र सेफ डिपोजिट भल्टको सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने ।</p> <p>४. ग्राहक पहिचान पद्धति (CDD) बनाई लागु गर्नु पर्ने ।</p> <p>५. लकर प्रयोगकर्तालाई उच्च जोखिम, मध्यम जोखिम, न्यून जोखिम, राजनीतिक रुपमा प्रभावशाली व्यक्ति (Politically Exposed Person) मा वर्गीकरण गरी सोही बमोजिम अनुगमन गर्नुपर्ने ।</p> <p>६. सेफ डिपोजिट भल्ट सञ्चालन गर्नु अगावै सुरक्षाको लागि CCTV जडान हुनुपर्ने साथै अलार्म पद्धति (Alarm System) को व्यवस्था गरी सो अलार्म पद्धतिबाट सरकारी सुरक्षा निकायसम्म सुचना प्रवाह गर्न सकिने किसिमको व्यवस्था अनिवार्य रुपमा हुनुपर्ने र सोको जानकारी यस बैंकलाई दिनु पर्ने ।</p> <p>७. साइजको आधारमा सेफ डिपोजिट भल्ट र लकरको वर्गीकरण गरी सोही अनुरूप उपयुक्त बीमा पोलिसी लिई आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था गर्नुपर्ने ।</p> <p>८. लकर प्रयोगकर्ताको मृत्युभएको अवस्थामा ग्राहकले इच्छाएको व्यक्तिलाई उक्त लकरको सम्पत्ति हस्तान्तरण गर्नुपर्ने ।</p> <p>९. लकरमा कानूनले निषेध गरेका बस्तुहरु जस्तै: विष्फोटक पदार्थ, हात हतियार, आतंकवादी क्रियाकलापमा प्रयोग हुने सामग्रीहरु, लागु पदार्थ आदि लगायतका बस्तुहरु राख्न नदिन पर्याप्त व्यवस्था गर्नुपर्ने ।</p>
५२.	इ.प्रा. निर्देशन नं. १६/०७२ को बुँदा नं. ३ मा उपबुँदा नं. ६ थप	हाल नभएको ।	इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्राकृतिक व्यक्तिको मुद्दति निक्षेप स्वीकार गर्दा निक्षेपकर्ताको बचत खाता खोली मुद्दति निक्षेपमा प्रदान गरिने ब्याज र भुक्तानी अवधि (Maturity Period) पश्चात फिर्ता हुने रकम त्यस्तो बचत खातामा अविलम्ब जम्मा हुने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।
५३.	इ.प्रा. निर्देशन नं. २३/०७२ को बुँदा नं. ४० थप गरी क्र.स.	हाल नभएको ।	४०. सफा नोट नीति कार्यान्वयन सम्बन्धमा: यस बैंकको मुद्रा व्यवस्थापन विभागबाट सफा नोट नीति कार्यान्वयन सम्बन्धमा जारी गरिएको परिपत्र बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले सफानोट नीति कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

	मिलाउने ।		
५४.	मिति: २०६७/०८/१० को पत्र संख्या : बै.वि.नि.वि./नीति/परिपत्र/१०/०६७/६८ मार्फत जारी गरिएको "प्रमुख कार्यकारीको तलब, भत्ता तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी मार्गदर्शन" को बुँदा नं. इ(ख)	(ख) माथि खण्ड (अ) मा उल्लिखित वार्षिक तलब तथा भत्ताको ५० प्रतिशतले हुन आउने रकम भन्दा बढी लागत नपर्ने एक सवारी साधन । हाल प्रयोग गरिरहेको सवारी साधनलाई नै निरन्तरता दिन यस व्यवस्थावाट वाधा पुग्ने छैन । त्यसैगरी, सोही कार्यकारी प्रमुखलाई निजको सेवा अवधिभर (पुनरनियुक्ति भएमा समेत) अर्को सवारी साधन प्रदान गर्न हुने छैन ।	(ख) माथि खण्ड (अ) मा उल्लिखित वार्षिक तलब तथा भत्ताको ५० प्रतिशतले हुन आउने रकम भन्दा बढी लागत नपर्ने एक सवारी साधन । हाल प्रयोग गरिरहेको सवारी साधनलाई नै निरन्तरता दिन यस व्यवस्थावाट वाधा पुग्ने छैन ।

